

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)*

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Для всіх
Спеціальність	Для всіх
Освітня програма	Для всіх
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	заочна
Рік підготовки, семестр	І курс, осінній / весняний семестр
Обсяг дисципліни	2 кредити ЄКТС/ 60 год (Лекційні заняття – 6 год., семінарські заняття -2год., СР-52 год.)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Домашня контрольна робота, залік
Розклад занять	Лекції (3 лекції на початку семестру, згідно графіку сесії), Семінарські заняття (згідно графіку сесії)
Мова викладання	Українська/Англійська
Інформація про керівника курсу / викладачів	<u>Відповідальний за силабус</u> Зав. каф. історії, д.і.н., професор Костилева Світлана Олександрівна , 097-466-42-91; kostilyeva.svitlana@iit.kpi.ua (голова робочої групи) <u>Лектори, семінарські: НПП кафедри історії, ФСП</u> https://history.kpi.ua/department/academic-staff/
Розміщення курсу	Курси розміщені на дистанційній платформі «Сікорський» із застосуванням платформ Google classroom (код курсу: fadwiiv)

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Україна в контексті історичного розвитку Європи» органічно доповнює нормативні освітні компоненти циклу загальної підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у КПІ ім. Ігоря Сікорського та сприяє формуванню у здобувачів наукового світогляду й підвищенню рівня загальної ерудиції.

Оволодіння цією навчальною дисципліною допомагає у:

- вихованні молоді в душі патріотизму, формуванню гармонійно розвинутої й самостійної у власних судженнях та діях особистості;
- формуванні громадянина – людини, яка спрямовує зусилля на розбудову відкритого громадянського суспільства;
- найповнішому розкритті здібностей студента та забезпеченню пріоритетності загальнолюдських цінностей під час освіти й формування випускника-спеціаліста. Для забезпечення цієї мети в навчальній дисципліні демонструється зв'язок технічних наук та конкретних розробок із загальною культурою людства. Технічний спеціаліст має володіти широким спектром як загальнонаукових, так і специфічних гуманітарних знань. Гуманітаризація освіти є важливим компонентом загальної гуманізації життя суспільства, адаптацією системи освіти до новітніх запитів техносфери;
- набутті знань щодо історичної ролі України у європейському просторі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи» є розвиток людського суспільства в межах географічно та історично окреслених регіонів «Європа» й «Україна», в історичних та культурних паралелях його існування в різні історичні періоди.

Визначається місце України в європейському просторі, а історія України постає в соціально-економічному, політичному та культурному вимірах у контексті європейської традиції. Підкреслюється особливе значення системи знань про історичне минуле України та її культуру як стратегічний ресурс у сучасному інформаційному суспільстві в умовах посилення процесів глобалізації.

Вивчення та викладання навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи» розглядається як органічна частина формування фахівця, володіння якою дає змогу реалізувати важливі аспекти професійної діяльності – опанувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу й людської цивілізації.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів наукового світогляду на основі історичних фактів і документів, комплексного бачення історичного процесу на території України як складової загальноєвропейського простору; вивчення, узагальнення та систематизація знань про основні сучасні трансформації в Європі з визначенням ролі і місця України в них.

Відповідно до освітньо-професійних програм (ОПП) першого «бакалаврського» рівня вищої освіти після вивчення дисципліни студенти мають набути наступних **компетентностей**:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Згідно ухвалених наказом ректора КПІ ім. Ігоря Сікорського ОПП першого «бакалаврського» рівня вищої освіти в результаті засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати результати навчання у відповідності до матриці забезпечення **програмних результатів навчання** змістовними компонентами освітньої програми.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

В структурно-логічних схемах освітньо-професійних програм підготовки фахівця першого (бакалаврського) рівня вищої освіти навчальна дисципліна «Україна в контексті історичного розвитку Європи» входить до переліку нормативних дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей фахівця.

Пререквізити – навчальна дисципліна викладається в 1-му (2-му) семестрі 1-го курсу навчання з усіх ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та не залежить від інших навчальних дисциплін в структурно-логічній схемі освітньої програми. Основою вивчення навчальної дисципліни є базові знання, які студенти набувають у середній школі зі всесвітньої історії, історії України та інших дисциплін.

Постреквізити – дана навчальна дисципліна формує навички / здатність у студентів зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області відповідної ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Давня історія та Середні віки на європейському континенті.

Вступ.

Тема 1.1. Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України

Тема 1.2. Епоха античності.

Тема 1.3. Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі.

Тема 1.4. Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях.

Розділ 2. Європа в епоху Нової історії.

Тема 2.1. Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі.

Тема 2.2. Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй.

Розділ 3. Україна і Європа в епоху Новітньої історії.

Тема 3.1. Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни.

Тема 3.2. Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі.

Тема 3.3. Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для підготовки до лекційних, семінарського заняття, домашньої контрольної та самостійної роботи використовується базова та додаткова література, яку студент опрацьовує самостійно із застосуванням інтернет-ресурсів та матеріалів Google classroom. За умов дистанційного навчання можна користуватися літературою, яка розміщена у електронному вигляді на університетських та зовнішніх носіях. Як наочні демонстраційні матеріали з навчальної дисципліни використовуються архітектурні елементи (меморіальні дошки, панно, скульптури, барельєфи тощо), розміщені на території кампусу університету.

4.1. Базова література

1. **Україна в контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей** / С. Ю. Боева, В. Ю. Бузань, А. А. Кізлова, С. О. Костишева, О. В. Лабур, І. К. Лебедев, Ф.Л.Левітас, А. О. Лихолат, А. І. Махінко, І. С. Тарнавський, С. В. Чолій, Т. В. Шевчук. За ред. д.і.н., проф. С. О. Костишевої. К. : Арт Економі, 2021. 306 с.
2. **Історія української культури. Курс лекцій** / Під загальною редакцією доктора історичних наук С. О. Костишевої. К. : НТУУ «КПІ», 2010. 336 с.

4.2. Додаткова література

1. Буглай Н. М. Нова історія країн Західної Європи та Америки. Ч. II: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Вид-во А. В. Румянцева, 2021. С. 14–83, 100–111, 115–126.
2. Горохівський П. І. Вивчення курсу «археологія» у вищій школі. Умань: Жовтий, 2014. С. 30–62.
3. Історія європейської ментальності / за ред. П. Дінцельбахера. Вид. 2 (доп.). К. Літопис, 2019. С. 39–94, 501–538.
4. Концепт «Європа»: Навчальний посібник / Ващенко А. В., Гаврилов В. М., Дятлов В. О., Казимір В. А., Кеда М. К., Коваленко О. О., Соломенна Т. В. Чернігів : Десна Поліграф, 2018. С. 6–160, 183–280.
5. Міронова І. С. Історичне джерелознавство та українська археографія: навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. С. 10–18, 33–60.
6. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу. 2-е вид., доп. і переробл. К.; Ніжин: Лисенко, 2017. С. 33–57, 213–230, 342–360.
7. Романько І. І. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи. Навчальний посібник. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. С. 11–79.

4.3. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека українця. URL : <http://teka.ks.ua/>
2. Ізборник. URL : <http://litopys.org.ua/>
3. Інститут історії України Національної академії наук України. URL : <http://www.history.org.ua/>
4. Історія КПІ. URL : <http://kpi.ua/almamater>
5. Історія становлення відносин Україна-ЄС // Міністерство юстиції. URL : <https://tinyurl.com/qw4xolj>
6. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі. Електронний навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2018. URL : <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/index.html>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Для вивчення навчальної дисципліни заплановано проведення трьох лекцій, одного семінарського заняття та виконанням домашньої контрольної роботи (ДКР) яка складається з трьох частин (проблемних питань/завдань).

Під час вивчення навчального матеріалу застосовуються наступні методи навчання:

Метод навчання	Рекомендовано при проведенні	
	Лекційних занять	Семінарських занять
Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний (відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо))	+	
Словесний метод (лекція, бесіда, інструктаж тощо)	+	
Наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій)	+	+
Дискусійний метод		+
Ділова гра (метод активного творчого навчання)		
Частково-пошуковий, або евристичний, метод (організація активного пошуку рішення поставлених пізнавальних завдань)		+
Метод проблемного викладу (до викладу матеріалу: ставиться проблема - формується завдання на основі різних джерел і засобів .На занятті розглядається спосіб рішення задачі).		+
Дослідницький метод (самостійна пошукова робота з літературно-інформаційних джерел / завдань тощо та проведення аналізу матеріалу / завдання).		+

Розподіл аудиторних годин за темами курсу та календарний план їх проведення.

Назва розділів і тем	Лекції / год.	Семінар / год.	Оцінювання	
Розділ 1. Давня історія та Середні віки на європейському континенті.			Семінарське заняття	
Вступ. Тема 1.1. Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України.	2	2		
Тема 1.2. Епоха античності.				
Тема 1.3. Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі.				
Тема 1.4. Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях.				
Розділ 2. Європа в епоху Нової історії.				
Тема 2.1. Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі.	2			
Тема 2.2. Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй.				
Розділ 3. Україна і Європа в епоху Новітньої історії.				
Тема 3.1. Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни.	2			
Тема 3.2. Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі.				

Назва розділів і тем	Лекції / год.	Семинар / год.	Оцінювання
Тема 3.3. Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті.			
Домашня контрольна робота			ДКР
Залік		(2)	
Всього годин	6	2	

Відповідність методів навчання та оцінювання відображені в рейтинговій системі оцінювання, яка передбачає: творчі завдання на семінар, домашню контрольна робота, підсумковий залік.

5.1. Лекційні заняття.

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Вступ. Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, завдання і методологічні засади дисципліни. 2. Розселення і господарство. 3. Соціальні відносини. 4. Світогляд. <p>Епоха античності. <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давньогрецька цивілізація. Розквіт еллінізму. 2. Римська цивілізація, формування основ європейського мислення. 3. Античні міста-колонії Північного Причорномор'я та Криму. <p>Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «Європейське Середньовіччя». Формування ранньосередньовічної Європи (V–IX ст.). Поява Русі. 2. Західноєвропейський політичний процес X–XI ст. і давньоруська державність. Київська Русь у європейському культурно-політичному просторі. 3. Суспільство Високого Середньовіччя і початки централізації держав у Західній Європі (XII–XIII ст.). Роль Галицько-Волинського князівства у політичному процесі Центральної Європи.
2	<p>Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях. <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейське Відродження та поширення гуманістичних ідей. 2. Реформація та Контрреформація, релігійні війни. 3. Особливості суспільного устрою українських земель у складі держав Європи <p>Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абсолютизм як соціополітичне явище в Європі. Козацька доба в Україні. 2. Революції XVII ст. Просвітництво в Європі. 3. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія, її роль у поширенні передових ідей. <p>Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй. <i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення індустріального суспільства в Європі. Економічна модернізація на українських землях у складі Російської й Австро-Угорської імперій. 2. Становлення сучасних націй у Європі. Ідейно-політичні течії. 3. Національне відродження vs націєтворення. Український національний рух
3	Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
	<p><i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перша світова війна та її відлуння в Європі й Україні. 2. Тоталітарні й авторитарні режими в Європі та Україні. 3. Україна і українці у вирі Другої світової війни.
	<p>Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі</p> <p><i>Перелік основних питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протистояння між західним та східним блоками в часи холодної війни. 2. Україна у складі СРСР: модернізація за «залізною завісою». 3. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі
	<p>Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Євроінтеграція: від післявоєнного періоду до сьогодні. 3. Передумови, етапи європейської інтеграції України. 4. Міжнародні зв'язки і проекти Київської Політехніки

5.2. Семінарське заняття

Основне завдання семінарського заняття:

Семінарське заняття має за мету сприяти поглибленому засвоєнню і закріпленню проблемних теоретичних питань навчальної дисципліни; сформувати у студентів вміння працювати з історичною, суспільно-політичною та навчально-методичною літературою, сприяти розвитку мовної культури, логічного й художньо-образного мислення, загальної культури особистості з урахуванням спеціальності, обраної студентом, а також навичок готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії, робити науково обґрунтовані оцінки досягненням минулого та сучасного рівня історико-культурного розвитку; узагальнювати, критично осмислювати та адекватно оцінювати нагромаджений в історії зарубіжний та вітчизняний історико-культурний досвід.

№ з/п	Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію та висловлять власну думку з обґрунтування наступних питань за темами:
1	<p>Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України</p> <p><i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтування наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розселення і господарство. 2. Соціальні відносини. 3. Світогляд.
2	<p>Епоха античності</p> <p><i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтування наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давньогрецька цивілізація. Розквіт еллінізму. 2. Римська цивілізація, формування основ європейського мислення. 3. Античні міста-колонії Північного Причорномор'я та Криму
3	<p>Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі</p> <p><i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтування наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування ранньосередньовічної Європи (V–IX ст.). Поява Русі. 2. Західноєвропейський політичний процес X–XI ст. і давньоруська державність. Русь у європейському культурно-політичному просторі. 3. Суспільство Високого Середньовіччя і початки централізації держав у Західній Європі (XII–XIII ст.). Роль Галицько-Волинського князівства у політичному процесі Центральної Європи.
4	<p>Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях</p> <p><i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтування наступних питань</i></p>

№ з/п	Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію та висловлять власну думку з обґрунтування наступних питань за темами:
	<p><i>думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейське Відродження та поширення гуманістичних ідей. 2. Реформація та Контрреформація, релігійні війни. 3. Особливості суспільного устрою українських земель у складі держав Європи.
5	<p>Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі <i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абсолютизм як соціополітичне явище в Європі. Козацька доба в Україні. 2. Революції XVII ст. Просвітництво в Європі. 3. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія, її роль у поширенні передових ідей.
6	<p>Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй <i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення індустріального суспільства в Європі. Економічна модернізація на українських землях у складі Російської й Австро-Угорської імперій. 2. Становлення сучасних націй у Європі. Ідейно-політичні течії. 3. Національне відродження націєтворення. Український національний рух.
7	<p>Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни <i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перша світова війна та її відлуння в Європі й Україні. 2. Тоталітарні й авторитарні режими в Європі та Україні.
8	<p>Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі <i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протистояння між західним та східним блоками в часи холодної війни. 2. Україна у складі СРСР: модернізація за «залізною завісою». 3. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі.
9	<p>Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті <i>Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Євроінтеграція: від післявоєнного періоду до сьогодення. 2. Передумови, етапи європейської інтеграції України. 3. Міжнародні зв'язки і проекти Київської Політехніки

Платформа дистанційного навчання:

Для кращого засвоєння матеріалу навчальної дисципліни в період дистанційної роботи, використовується електронна пошта, платформа дистанційного навчання «Сікорський» на основі системи Google Classroom та платформа для проведення онлайн-зустрічей Google Meet та ZOOM, за допомогою яких:

- спрощується розміщення методичних рекомендацій, навчальних матеріалів, літератури тощо;
- здійснюється зворотній зв'язок зі студентами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- перевіряються і оцінюються виконані завдання;
- ведеться облік виконання студентами плану навчальної дисципліни, дотримання графіку подання навчальних/індивідуальних завдань та їх оцінювання.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота передбачає: підготовку та виконання завдань з домашньої контрольної роботи; підготовку доповіді та презентації для візуального супроводу за обраною студентом темою семінарського заняття, підготовку до участі у дискусіях та в обговоренні питань семінару; опрацювання рекомендованих джерел та літератури; підготовку до заліку тощо.

6.1. Теми для самостійного опрацювання – не заплановано.

6.2. Підготовка семінарського заняття. Для підготовки до семінарського заняття студенту необхідно опрацювати заплановану базову та допоміжну літературу, рекомендовані джерела та підготувати матеріал для його обговорення на занятті. На це студенту виділяється 30 години СР.

6.3. Домашня контрольна робота. На підготовку до ДКР відводиться до 16 годин СР. Перелік питань для підготовки до ДКР надано у **Додатку Б**.

6.4. Залік. Залік проводиться згідно графіку сесії після виконання студентами домашньої контрольної роботи, доповіді та роботи на семінарському занятті.

За результатами набраних рейтингових балів за семестр здобувач отримує залік без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша 60. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингові бали від 40 до 59, або бажають підвищити свій результат – складають залікову контрольну роботу або проходять співбесіду за заліковими питаннями. На підготовку до заліку відводиться до 6 годин СР. Перелік питань для підготовки до заліку надано у **Додатку А**. В період дистанційного навчання залік може бути проведений згідно графіку занять за допомогою Google Classroom та платформи для проведення онлайн-зустрічей Google Meet та ZOOM.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Студентам рекомендується дотримуватись правил відвідування занять, поведінки на них та підготовки до них.

7.1. Правила відвідування занять:

Лекції. Сьогодні стрімкий приріст нового наукового знання, формування новітніх наукових концепцій та неперервний розвиток техніки значно випереджає процес створення сучасних навчальних видань. Тому для студентів дуже важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься модерний, систематизований навчальний матеріал, демонструватимуться наукові презентації в обсязі достатньому для опанування навчальної дисципліни студентом. Студенту буде складно належним чином підготуватися до семінарського заняття, виконати домашню контрольну роботу якщо він не буде відвідувати лекції.

Семінарські заняття. Студентам рекомендується обов'язково відвідати семінар, бо остаточний рейтинговий бал значною мірою залежить саме від результатів роботи на цьому семінарському занятті. Активна участь студента на семінарському занятті є бажаною. Відсутність на семінарському занятті або непередготовленість до нього призводить до зниження підсумкового рейтингу з навчальної дисципліни.

7.2. Правила виконання завдань:

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи», студенти:

1) В період між лекціями та семінарським заняттям:

- опрацьовують рекомендований матеріал для самостійної роботи;
- надають перелік обраних ними тем проблематичних питань до домашньої контрольної роботи (три питання) та тему на семінарське заняття;
- опрацьовують історичну, суспільно-політичну, наукову та навчально-методичну літературу;
- опрацьовують матеріал за обраною темою семінарського заняття та готують доповідь за власним планом на основі вивчення джерел та літератури з обов'язковим

- посиланням на них. До доповіді готують власноруч підготовлені презентації. Прикріплюють підготовлений матеріал до Google-класу або на Google-диск викладача;
- опрацьовують матеріал за темами що готують інші студенти на семінарське заняття.

2) на семінарському занятті:

- доповідають за обраною темою семінарського заняття у супроводженні власноруч підготовленою презентацією;
- обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою позицію з теми семінару;
- беруть участь у дискусіях за темами, що розглядаються на семінарському занятті, роблять власний аналіз та узагальнення наукової інформації;
- за потреби отримують дозвіл до виконання залікової контрольної роботи.

Завдання та матеріали для проведення модульної контрольної роботи та на семінарське заняття формуються викладачем на основі навчального матеріалу та подаються у Google Classroom або в іншій формі.

7.3.Правила поведінки на заняттях.

Опрацьовуючи матеріал навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи» студенти на лекціях уважно слухають лектора та за потреби записують важливу інформацію. Викладач розповідатиме про закономірності становлення та розвитку світової науки і техніки, історії діяльності людства в науково-технічній сфері від найдавніших часів до сьогодення у тісному зв'язку з глобальними історико-культурними процесами. Допускається діалог між студентами і викладачем у формі питань і відповідей. Також на початку першої лекції лектор надає інформацію, щодо вимог до рейтингової системи оцінювання та термінів виконання завдань.

На семінарському занятті студенти роблять усну доповідь та проголошують її, демонструють презентації, висловлюють власну думку з питань обраної теми, беруть участь у дискусіях. Очікується, що кожен студент має: бути готовим по всім питанням запланованих тем студентів групи на семінар; доповнювати доповіді інших студентів та висловлюватиме власну думку під час тематичних обговорень за темою доповіді відповідного студента.

Допускається використання ноутбуків, планшетів, телефонів для реалізації навчальних цілей. При цьому варто намагатися висловлювати думку самостійно, а не зачитувати чужі тексти. Викладач критично аналізує виголошені доповіді, коментує допущені помилки, модерує дискусії між студентами.

Під час пошуку інформації з підготовки до модульної контрольної роботи та теми на семінарське заняття в мережі Інтернет рекомендується використовувати надійні й перевірені джерела.

Тематика лекцій і семінарів висвітлена у робочій програмі дисципліни (силабусі), яка розміщена в Електронному кампусі, на вебсайті кафедри історії, платформі «Сікорський» (Google Classroom).

7.4.Заохочувальні та штрафні бали

Заохочувальні бали

Студентів заохочують до науково-дослідницької роботи та оприлюднення її результатів, зокрема до участі у Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції "Україна: історія, культура, пам'ять", яку щорічно організовує кафедра історії КПІ ім. Ігоря Сікорського. Тези, виголошені на конференції з тематики навчальної дисципліни оцінюються максимум + 10 балів. Студенти разом із викладачем визначаються з темою тез, доступними джерелами та літературою. Також під керівництвом викладача студенти ознайомлюються з вимогами оформлення та подають тези на конференцію.

Заохочується участь студентів у щорічній олімпіаді з «Історії України» (за умови більше 80% правильних відповідей + 8 балів).

Інші завдання та наукові проекти.

Однак, згідно положення <https://osvita.kpi.ua/node/37> п.2.7, сума заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Штрафні бали

- Порушення політики доброчесності (використання матеріалу без відповідних посилань, подання чужої роботи як своєї) – 8 балів.

Штрафні бали за несвоєчасне виконання домашньої контрольної роботи або відсутність на лекційному / семінарському занятті не застосовуються.

Однак, згідно положення <https://osvita.kpi.ua/node/37> п.2.7, сума штрафних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

7.5. Політика крайніх термінів та перескладань.

Опрацювання пропущених лекцій не передбачено.

Пропущене семінарське заняття можна відпрацювати в додатковий час (призначається викладачем) у формі усної доповіді з демонстрацією презентації та висловленням власної думки з обраної теми.

7.6. Політика університету

Академічна доброчесність.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Норми етичної поведінки.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: здійснюється під час роботи студентів в сесійний період і має на меті перевірити рівень підготовки студентів з навчальної дисципліни. Домашня контрольна робота проводиться як контроль залишкових знань з трьох розділів навчальної дисципліни. Під час семінару студенти доповідають за обраними темами та беруть участь у дискусіях за темами, що розглядаються на семінарському занятті.

Календарний контроль: не передбачено.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) роботу на одному семінарському занятті та включають в себе: доповідь та її оформлення, презентацію до доповіді, виступ за темою та роботу на занятті (участь у дискусіях);

2) домашня контрольна робота яка складається з трьох частин по одному з кожного розділу дисципліни.

Система оцінювання контрольних заходів :

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарському занятті та включає в себе:	64	64	1	64
	- Оформлення матеріалу доповіді		15		
	- Оформлення презентації		15		
	- Доповідь за обраною темою семінару та робота на занятті (участь у дискусіях)		34		

2.	Домашня контрольна робота	36	36	1	36
	Всього	100			100

1. Робота на семінарських заняттях

Робота студента складається із трьох компонентів: доповіді на семінарському занятті та активної роботи на ньому; оформлення матеріалів з доповіді та презентації до неї.

1.1 Критерій оцінювання оформлення матеріалу доповіді:

«Відмінно»: тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). У висновках надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Оформлення роботи відповідає вимогам прописаним в силабусі.	15-14 балів
«Добре»: тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). У висновках надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Робота має незначні неточності в оформленні.	13-11 балів
«Задовільно»: тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), при цьому у висновках недостатньо обґрунтована. Робота має значні неточності в оформленні.	10 балів
«Достатньо»: тема розкрита не менше ніж на 40 %, при цьому у висновках обґрунтування не повне. Оформлення роботи не відповідає вимогам прописаним у силабусі.	9 балів
«Не задовільно»: розкриття теми до семінару та її оформлення не відповідає вимогам до «Достатньо».	0 балів

1.2 Критерій оцінювання оформлення презентації до доповіді:

«Відмінно»: тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації).. Оформлення презентації відповідає вимогам прописаним в силабусі.	15-14 балів
«Добре»: тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Презентація має незначні неточності в оформленні.	13-11 балів
«Задовільно»: тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації). Презентація має значні неточності в оформленні.	10 балів
«Достатньо»: тема розкрита не менше ніж на 40 %. Оформлення презентації не відповідає вимогам прописаним у силабусі.	9 балів
«Не задовільно»: розкриття теми до семінару та оформлення презентації до неї не відповідає вимогам до «Достатньо».	0 балів

1.3 Критерій оцінювання доповіді на семінарі:

«Відмінно»: тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації). Окрім доповіді студент брав активну участь в роботі семінару.	34-31 балів
«Добре»: тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації). Окрім доповіді студент взяв активну участь в роботі семінару.	30-26 балів
«Задовільно»: Тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання не повні (не менше за 60% потрібної інформації). Окрім доповіді студент брав участь в роботі семінару.	25-22 балів
«Достатньо»: тема розкрита не менше ніж на 40 %, обґрунтування не повне. Надано не повні відповіді на запитання (не менше за 60% потрібної інформації). Окрім доповіді студент брав участь в роботі семінару.	21-20 балів

АБО Студент не підготував доповідь на семінар але взяв активну участь в обговоренні питань семінару та проявив ерудованість та обізнаність з матеріалів семінару.	
« Не задовільно »: доповідь до семінару не відповідає вимогам до «Достатньо». Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання . Студент не брав участі в обговоренні питань семінару.	0 балів

2. Домашня контрольна робота

Домашня контрольна робота складається з *трьох* частин по одному з кожного розділу дисципліни.

Ваговий бал однієї частини ДКР – 12 балів. Максимальна кількість балів за ДКР становить - 12балів *3частини ДКР - 36 балів.

Критерій оцінювання однієї частини ДКР

« Відмінно »: відповіді повні та правильні (не менше за 90% потрібної інформації)	12-11 балів
« Добре »: достатньо повні відповіді (не менше за 75% потрібної інформації)	10-9 балів
« Достатньо »: неповні відповіді (не менше за 60% потрібної інформації)	8-7 балів
« Не задовільно »: відповіді відсутні або невірні (менше за 60% потрібної інформації)	0 балів

Для того, щоб отримати найвищий рейтинг, студенту потрібно брати активну участь на семінарському занятті, виголошувати належно підготовлені й аргументовані усні доповіді з тем що винесені на семінарське заняття, активно доповнювати відповіді інших студентів, чітко й логічно висловлювати власну позицію з дискусійних питань, своєчасно виконувати ДКР.

До зниження рейтингу студента призводить: невиконання ДКР; неналежна підготовка до семінару; неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтуваннях на не достовірних історичних джерел.

Викладач до початку семінарського заняття перевіряє та оцінює подані студентом роботи до семінарського заняття (доповідь, презентацію) та три частини ДКР. На семінарі викладач оцінює доповідь студента та його активну участь в роботі семінарського заняття. Відповідні результати викладач вносить до модулю «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: наявність не менше 40 балів та виконання всіх частин ДКР не менше, ніж на «достатньо».

Залік отримується студентом без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі або опитуванні по питаннях до заліку. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі або при опитуванні.

Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі.

Залікова контрольна робота або опитування проводиться на останньому за розкладом занятті.

Залікова робота оцінюється із 100 балів та складається з двох питань. (*максимальна кількість балів за 1 питання складає 50 балів*)

Критерій оцінювання залікового питання

«Відмінно»: повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)	50-45 балів
«Добре»: відповідь на питання в цілому розкрито (не менше за 75% потрібної інформації)	44-38 балів
«Достатньо»: неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	37-30 балів
«Не задовільно», неповна відповідь (менше за 60% потрібної інформації) або відповідь відсутня	0 балів

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента).

НПП можуть вносити уточнення до змістовних модулів, рейтингової системи оцінювання (PCO) та завдань ДКР у відповідності до власних методичних напрацювань.

Рекомендований перелік питань:

- до семестрового контролю (заліку) надані в **додатку А** до силабусу.
- до творчих завдань на семінарське заняття з дисципліни надані в **додатку Б** до силабусу;
- до завдань ДКР з трьох розділів дисципліни надані в **додатку В** до силабусу.

Вимоги до оформлення:

- завдань з ДКР надані в **додатку В 1** до силабусу;
- доповіді надані в **додатку Г** до силабусу;
- презентації надані в **додатку Д** до силабусу.

При наявності у студента документів підтверджуючих його участь у олімпіадах та наукових конференціях (міських, міжміських, Всеукраїнських тощо) за темою семінарського заняття або розділу навчальної дисципліни можуть зараховуватись за відповідною тематикою та відповідними балами PCO.

Позааудиторні заняття.

Можлива участь студентів у:

- науково-дослідницькій роботі та оприлюдненні її результатів, зокрема, на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Україна: історія, культура, пам'ять», яку щороку проводить кафедра історії та інших;
- олімпіадах з історичних дисциплін.

Дистанційне навчання.

Можливе синхронне та асинхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій (Google Meet, Zoom тощо) та освітньої платформи дистанційного навчання «Сікорський» (Google Classroom).

Інклюзивне навчання .

Допускається.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус) складено:

Зав. кафедри історії, д.і.н., професор Світлана КОСТИЛЄВА

Викладач кафедри історії Ілона ЖОВТА

Викладач кафедри історії Олег БУЛКА

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 7 від 24.01.2024р.)

Погоджено Методичною комісією ФСП (протокол № 8 від 20.06.2024р.).

Перелік питань до семестрового контролю (заліку)

Зразок залікового білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Рівень вищої освіти _____ **першого (бакалаврського)** _____
(назва ступеня)

Спеціальність **Усіх спеціальностей** _____
(код і назва напрямку підготовки)

Освітня програма **для всіх ОПП спеціальностей** _____
(код і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна **Україна в контексті історичного розвитку Європи** _____
(назва)

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № _____

1 *Питання з I блоку питань*

2 *Питання з II блоку питань*

Затверджено на засіданні кафедри **Історії** _____
(назва кафедри)

Протокол № _____ від « _____ » _____ 202 _____ р.

Завідувач кафедри історії _____
(підпис) (Прізвище та ініціали)

ПИТАННЯ для формування залікових білетів *

Питання I з блоку питань.

1. Розкрийте предмет, завдання і методологічні засади навчальної дисципліни «Україна в контексті історичного розвитку Європи».
2. Порівняйте спільне та відмінне у періодизації історичного розвитку України та Європи.
3. Охарактеризуйте суспільний поділ праці як історичну категорію. Розкрийте зміст Першого та Другого суспільних поділів праці.
4. Розкрийте особливості розвитку культури та побуту первісних людей на Європейському континенті.
5. Проаналізуйте причини Великої грецької колонізації VIII – VI ст. до н.е. та її вплив на розвиток суспільства на території України та всієї Європи.
6. Покажіть вплив античної суспільно-політичної організації на розвиток Північного Причорномор'я: порівняйте типи та структуру політичного устрою грецьких полісів.
7. Проаналізуйте причини перетворення Римської республіки в потужну імперію та покажіть вплив римських завоювань на суспільно-економічний розвиток європейського суспільства.
8. Розкрийте передумови та наслідки розколу Римської імперії на Східну та Західну.
9. Охарактеризуйте ранньохристиянські вірування та процес становлення християнства як державної релігії Римської імперії.
10. Проаналізуйте основні причини та наслідки розпаду Римської імперії.
11. Розкрийте наслідки Великого переселення народів для розвитку Європи.
12. Проаналізуйте структуру соціального устрою ранньофеодальних держав Західної Європи.
13. Оцініть діяльність Карла Великого та його вплив на розвиток Франкської імперії.
14. Висвітліть та проаналізуйте основні концепції, які існують у сучасній історичній науці щодо проблеми етнічного походження Київської Русі.

15. Охарактеризуйте соціальну структуру і суспільні відносини ранньофеодальної держави Київська Русь в системі загальноєвропейського розвитку.
16. Розкрийте зміст реформ Володимира Великого та Ярослава Мудрого в контексті загальноєвропейських тенденцій.
17. Проаналізуйте передумови об'єднання Галичини і Волині в єдину державу, дайте характеристику етапам її політичного розвитку (1199-1340 рр.).
18. Проаналізуйте причини та наслідки Церковної схизми 1054 р.
19. Порівняйте культуру та побут середньовічних країн Західної Європи та Київської Русі.
20. Розкрийте основні риси епохи Відродження та їх прояв у розвитку науки і техніки у Європі.
21. Розгляньте передумови та історичне значення Великих географічних відкриттів.
22. Здійсніть порівняльний аналіз Реформаційного та Контрреформаційного рухів у Європі у XVI – XVII ст..
23. Покажіть динаміку розвитку соціальної структури та соціальних відносин на українських землях в період литовської та польської доби.
24. Проаналізуйте причини Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького та охарактеризуйте етапи становлення та розвитку Української козацько-гетьманської держави.
25. Простежте зміни у соціальній структурі українського суспільства XIV–XVIII ст.
26. Розкрийте суть абсолютизму як соціополітичного явища та особливості його розповсюдження у Європі.
27. Охарактеризуйте основні ідеї просвітників та їх вплив на духовне життя європейського суспільства середини XVII–XVIII ст.
28. Проаналізуйте причини Великої французької революції кінця XVIII ст.
29. Охарактеризуйте основні етапи Великої французької революції кінця XVIII ст.
30. Розкрийте роль Наполеона Бонапарта в історії з огляду на події Великої французької революції кінця XVIII ст. та Наполеонівські війни 1796–1815 рр.

Питання II з блоку питань.

1. З'ясуйте місце України у військово-політичних планах Наполеона під час російської кампанії 1812-1814 рр.
2. Простежте процес зародження масонського руху у Європі та особливості його поширення на українські землі.
3. Проведіть аналіз рішень Віденського конгресу 1815 р. та покажіть їх наслідки для міжнародних відносин та світової політики першої половини XIX ст.
4. Розкрийте суть Першого промислового перевороту та його соціальні та економічні наслідки у країнах Європи. Проаналізуйте особливості становлення індустріального суспільства на українських землях.
5. Проаналізуйте особливості та наслідки буржуазно-демократичної революції в європейських країнах у 1848-1849 рр. та її вплив на розвиток західноукраїнських земель. Розкрийте зміст визначення «Весна народів».
6. Здійсніть порівняльний аналіз соціальних перетворень на українських землях в складі Російської та Австрійської (з 1867 р. Австро-Угорської) імперій в другій половині XIX – на початку XX ст.
7. Розкрийте суть понять «колоніалізм» та «імперіалізм». Покажіть етапи розповсюдження явища колоніалізму на прикладі Європейських держав.
8. Охарактеризуйте процес об'єднання Німеччини та Італії в другій половині XIX ст.
9. Обґрунтуйте передумови створення українських політичних партій на початку XX ст., охарактеризуйте програмові засади найбільш впливових з них.
10. Поясніть суть «українського питання» в європейській міжнародній політиці напередодні Першої світової війни.
11. Охарактеризуйте систему міжнародних відносин в Європі напередодні Першої світової війни.
12. Зробіть порівняльний аналіз перебігу подій на Східному та Західному театрах воєнних дій Першої світової війни.

13. Проаналізуйте становище українських земель в період національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.
14. Розкрийте переваги та недоліки Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.
15. Розгляньте особливості участі європейських країн у відбудові Німеччини після Першої світової війни та оцініть дієвість планів Дауеса та Юнга.
16. Розкрийте причини приходу до влади націонал-соціалістів в Німеччині та фашистів в Італії у 1920–1930-х рр.
17. Порівняйте становище українських земель у складі СРСР та західноукраїнських земель у міжвоєнний період.
18. Охарактеризуйте систему міжнародних відносин в Європі напередодні Другої світової війни.
19. Розкрийте суть «українського питання» в європейській політиці напередодні Другої світової війни.
20. Охарактеризуйте нацистський окупаційний режим на українських землях в роки Другої світової війни та проаналізуйте його наслідки.
21. Розкрийте основні характеристики Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин та з'ясуйте причини біполярності повоєнного світу.
22. Проаналізуйте причини виникнення та розгортання «холодної війни» та протистояння військово-політичних блоків у Європі.
23. Розкрийте причини та наслідки розпаду СРСР.
24. Проаналізуйте здобутки та недоліки соціальної політики України періоду незалежності.
25. Розкрийте основні передумови та етапи європейської інтеграції України.
26. Проаналізуйте передумови заснування Київського політехнічного інституту та його становлення протягом 1898–1920 рр.
27. Охарактеризуйте діяльність Київського політехнічного інституту у міжвоєнний період.
28. Дослідіть процес організації навчання та основні напрями науково-дослідної роботи у Київській політехніці у період розгортання науково-технічної революції.
29. Розкрийте діяльність видатних викладачів-науковців, студентів Київської політехніки в 1860-ті – 1880-ті рр. та покажіть значення їх наукових досягнень для розвитку науки і техніки.
30. Проаналізуйте особливості розвитку КПІ імені Ігоря Сікорського в сучасних умовах.

Додаток Б

Перелік тем доповідей на семінарське заняття:

Вимоги до оформлення доповіді надані додатку Г даного силабусу.

Очікується, що студенти підготують доповідь / презентацію, висловлять власну думку з обґрунтуванням наступних питань

1	Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України 1. Розселення і господарство. 2. Соціальні відносини. 3. Світогляд.
2	Епоха античності 1. Давньогрецька цивілізація. Розквіт елінізму. 2. Римська цивілізація, формування основ європейського мислення. 3. Античні міста-колонії Північного Причорномор'я та Криму
3	Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі 1. Формування ранньосередньовічної Європи (V–IX ст.). Поява Русі. 2. Західноєвропейський політичний процес X–XI ст. і давньоруська державність. Русь у європейському культурно-політичному просторі. 3. Суспільство Високого Середньовіччя і початки централізації держав у Західній Європі (XII–XIII ст.). Роль Галицько-Волинського князівства у політичному процесі Центральної Європи.
4	Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях 1. Європейське Відродження та поширення гуманістичних ідей. 2. Реформація та Контрреформація, релігійні війни. 3. Особливості суспільного устрою українських земель у складі держав Європи.
5	Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі 1. Абсолютизм як соціополітичне явище в Європі. Козацька доба в Україні. 2. Революції XVII ст. Просвітництво в Європі. 3. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія, її роль у поширенні передових ідей.
6	Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй 1. Виникнення індустріального суспільства в Європі. Економічна модернізація на українських землях у складі Російської й Австро-Угорської імперій. 2. Становлення сучасних націй у Європі. Ідейно-політичні течії. 3. Національне відродження vs націєтворення. Український національний рух.
7	Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни 1. Перша світова війна та її відлуння в Європі й Україні. 2. Тоталітарні й авторитарні режими в Європі та Україні.
8	Біполярний світ. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі 1. Протистояння між західним та східним блоками в часи холодної війни. 2. Україна у складі СРСР: модернізація за «залізною завісою». 3. Ідея єдиної Європи в історичній ретроспективі.
9	Сучасна Україна в загальноєвропейському розвитку. Київська політехніка в європейському контексті 1. Євроінтеграція: від післявоєнного періоду до сьогодення. 2. Передумови, етапи європейської інтеграції України. 3. Міжнародні зв'язки і проекти Київської Політехніки

ДОМАШНЯ КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з навчальної дисципліни

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня «бакалавр»

форма навчання

заочна

ЗАВДАННЯ ДО ДКР

ЗАВДАННЯ до ДКР 1.1. з Розділу 1. Давня історія та Середні віки на європейському континенті

1.1 Кам'яна доба, епохи міді й бронзи на території сучасної Європи та України.

1. Якими були основні переваги й недоліки привласнювального способу господарювання?
2. Через які досягнення неолітичної революції поширювались по Європі нерівномірно?
3. Що посприяло поширенню обміну матеріальними цінностями в епохи міді та бронзи?
4. Які проблеми постають перед науковцями під час реконструкції суспільних відносин доби палеоліту?
5. Що найбільше змінилося в соціальних відносинах неоліту порівняно з мезолітом?
6. Які пам'ятки допомагають оцінити рівень суспільної організації доби міді та бронзи?
7. Чому інформація про світогляд неандертальців викликає так багато дискусій серед науковців?
8. Які елементи світогляду збереглися з часів палеоліту після неолітичної революції?
9. Про що свідчить ускладнення релігійних ритуалів доби енеоліту та бронзи?

1.2. Епоха античності.

1. Чому потужні та самостійні общини-поліси виникли саме в Стародавній Греції?
2. Надайте характеристику афінській рабовласницькій демократії в період її розквіту (V ст. до н. е.).
3. У чому полягає сутність еллінізму?
4. Визначте зміст боротьби патриціїв і плебеїв у Римі в середині V ст. до н. е.
5. Розкрийте головний зміст реформ Тиберія і Гая Гракхів та їхню соціально-політичну спрямованість.
6. Вкажіть причини падіння Римської республіки та встановлення принципату Августа.
7. Назвіть основні причини та періодизацію грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму.
8. Визначте центри грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму.
9. Вкажіть особливості політичного устрою античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму.

1.3. Народження середньовічної Європи та особливості її розвитку в ранньому й високому середньовіччі.

1. Визначте політичні, соціально-економічні чинники формування Європи як історичного феномену в добу раннього Середньовіччя (V–IX ст.).
2. Розкрийте роль церкви у творенні ранньосередньовічних європейських суспільств і культури.
3. Охарактеризуйте розселення слов'ян: хронологія, територія, перші слов'янські держави.
4. Проаналізуйте основні риси феодального ладу Західної Європи на кінець XI ст.
5. Яку роль виконували цехи і гільдії у розвитку середньовічних міст?
6. Охарактеризуйте вектори зовнішніх зв'язків Київської Русі кінця X – середини XIII

ст.

7. Розкрийте участь галицьких і волинських князів в політичних процесах Центральної Європи.
8. Дайте характеристику наслідкам монгольського завоювання Русі.
9. Яким був внесок середньовіччя в розвиток європейської цивілізації?

1.4. Ренесанс і реформація у Європі, їх відлуння на українських землях.

1. Які фактори сприяли появі ранньокapіталістичних відносин у Європі?
2. Визначте політичні, соціальні та культурні відмінності епохи Ренесансу від Середньовіччя.
3. Якими були причини поширення реформаційного руху?
4. В чому полягали особливості впливу Реформації на українських землях?
5. У чому проявився розклад феодальних відносин у західноєвропейських країнах?
6. Чим, на вашу думку, обумовлювалося складання національних держав у країнах Західної Європи?
7. Які фактори сприяли поширенню османської експансії на південнослов'янські землі?
8. Що сприяло формуванню шляхетської республіки в Польському королівстві?
9. Якими були причини експансії на українські землі Литви та Польщі?
10. Чим найбільше відрізнялися заходи литовської й польської влади в українських землях?
11. Які причини занепаду Візантійської імперії були основними?
12. Як, на вашу думку, вплинуло на геополітичну ситуацію в Європі падіння Візантії?

ЗАВДАННЯ до ДКР 1.2. з Розділу 12. Європа в епоху Нової історії

2.1. Епоха абсолютизму і Просвітництва в Європі.

1. Які історичні обставини призвели до появи абсолютизму?
2. В чому полягали особливості англійського абсолютизму?
3. За яких обставин розпочалася козацька доба в Україні?
4. Які причини призвели до Англійської буржуазної революції 1640–1660 рр.?
5. Що спільного між Англійською революцією та революційними подіями в Україні в XVII ст.?
6. Які головні завдання ставили перед собою представники європейського Просвітництва?
7. Як розповсюджувалися ідеї Просвітництва в Україні?
8. Який навчальний заклад у Києві передував появі Києво-Могилянської академії?
9. Які видатні українські діячі навчалися у Києво-Могилянській академії?

2.2. Особливості цивілізаційного розвитку України і Європи в XIX ст. Народження націй.

1. У чому суть промислового перевороту?
2. Визначте нові явища, які виникли в економічному устрої українських губерній.
3. Зробіть порівняльний аналіз відмінностей економічного розвитку українських земель, які входили до складу Російської та Австро-Угорської імперій.
4. Вкажіть основні причини зародження націй в Європі.
5. Проаналізуйте формування та еволюцію основних ідейно-політичних течій XIX ст.: консерватизм, лібералізм, націоналізм, соціалізм тощо.
6. У чому полягала особливість українських політичних течій?
7. Охарактеризуйте причини українського національного відродження.
8. Яке історичне значення діяльності Кирило-Мефодіївського товариства?
9. Якими були головні наслідки співпраці між діячами українського відродження по різні боки російсько-австрійського кордону?

ЗАВДАННЯ до ДКР 1.3. з Розділу 3. Україна і Європа в епоху новітньої історії

3.1. Україна і Європа від Першої світової до закінчення Другої світової війни.

1. Охарактеризуйте витоки та природу міжнародних криз і конфліктів на початку XX ст. Назвіть причини загострення міжнародної обстановки.
2. Опишіть і проаналізуйте хід створення Антанти.

3. Якими були основні напрямки гонки озброєнь на початку ХХ ст.?
4. Проаналізуйте утворення нових незалежних держав на теренах Центральної та Південно-Східної Європи в міжвоєнний період.
5. Які об'єктивні та суб'єктивні фактори сприяють встановленню того чи іншого політичного режиму, зокрема тоталітарного й авторитарного?
6. Проаналізуйте дипломатичні відносини країн Центральної та Південно-Східної Європи з Радянським Союзом у міжвоєнний період.
7. Охарактеризуйте нацистський окупаційний режим у європейських країнах і на окупованій території СРСР.
8. Охарактеризуйте основні течії Руху опору проти нацистського окупаційного режиму.

3.2 Біполярний світ.

1. Проаналізуйте формування зовнішньополітичної стратегії Заходу щодо СРСР після завершення Другої світової війни.
2. Коли було створено НАТО й ОВД? Які країни входили до їх складу в часи холодної війни?
3. Розкажіть про причини виникнення та перебіг Карибської кризи.
4. Які країни володіли ядерною зброєю в часи холодної війни?
5. Розкажіть про накопичення та скорочення ядерних озброєнь під час холодної війни.
6. Охарактеризуйте передумови виникнення та особливості перебігу розрядки міжнародної напруженості в 1970-х рр.
7. Яке місце в міжнародних відносинах часів холодної війни займала німецька проблема?
8. Коли й чому припинив існування східний блок? Які це мало наслідки?
9. Поясніть твердження сучасних українських істориків, що «після смерті Й. Сталіна використання масового терору як методу державного управління стало неможливим» (О. Бажан, С. Білокінь, В. Даниленко та ін.). До яких методів вдавалися керівники СРСР проти інакодумців?
10. Виділіть позитивні і негативні наслідки хрущовських реформ для Української РСР. В чому проявилися їх суперечливість і непослідовність? Як це пов'язано з холодною війною?
11. Охарактеризуйте особливості розвитку опозиційного руху в УРСР у різні періоди після Другої світової війни.

3.3 Сучасна Україна в загальноєвропейському контексті.

1. Розкажіть про найдавніші спроби об'єднати Європу: в чому полягав їх зміст, яку роль відігравав «воєнний фактор» у консолідації Європи?
2. Чому ідея об'єднати Європу отримала новий імпульс саме після завершення Другої світової війни?
3. Коли й де було утворено Раду Європи – першу європейську міжнародну організацію співпраці?
4. Охарактеризуйте основні етапи розширення ЄС.
5. Розкрийте зміст явища «євроскептицизму».
6. За якими вимірами, на Вашу думку, сучасну Україну можна вважати європейською державою?
7. Охарактеризуйте основні етапи євроінтеграції України.
8. В чому полягає суть надання Україні статусу Асоційованого члена ЄС?
9. Охарактеризуйте значення для України та її громадян набуття чинності безвізового режиму з Євросоюзом.

Додаток В1

Зразок оформлення документу з ДКР

ДОМАШНЯ КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1.X

Навчальна дисципліна « УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ»

Максимальний бал за модульну контрольну роботу – 12 балів

Дата виконання _____ Група _____ Аббревіатура групи _____

Студент _____ **ПІБ студента** _____

Обране проблемне питання

Тема питання обраного студентом із тем завдань (додаток В)

ВІДПОВІДЬ:

Вимоги до відповіді:

- 1. повинна бути не більше ніж на 2-3 сторінки.*
- 2. може супроводжуватись рисунками, таблицями, картами тощо.*
- 3. при використанні інформаційних джерел обов'язково вказати на них посилання в тексті. Посилання на текст зазначається коротко у квадратних дужках номер джерела в списку використаних джерел і літератури (приклад: «[Текст абзацу]...[10]»).*

Висновки

Висновки обов'язково повинні мати обґрунтований особистий погляд студента на дане питання

Список використаних джерел і літератури

Список використаних джерел – слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Оформлюється список відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій.

Основні вимоги до документу

- Мова – державна.
- Обсяг: 2-3 сторінки.
- Формат сторінок – А 4, орієнтація – книжка.
- Шрифт та кегель – Times New Roman, 13-14.
- Міжрядковий інтервал – 1 – 1,5.
- Поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 15 мм.

Зберегти документ. Перейменувати документ за прикладом:

БС-301_ФБМІ_ДКР1-X_ПРИЗВИЩЕ Ім'я

Роботу необхідно прикріпити в класі до відповідної частини ДКР

Додаток Г
Вимоги до оформлення доповіді
з навчальної дисципліни
УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПИ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня «бакалавр»*

форма навчання

заочна

Доповідь студента на семінарське заняття оформлюється у відповідності до загальних вимог реферату.

Одне зі значень слова «реферат» (від лат. «referto» – доповідати, повідомляти) – це доповідь на будь-яку тему, підготовлена на підставі критичного огляду інших джерел¹. Методика реферування полягає в послідовному здійсненні операцій, пов'язаних з оцінкою, відбором, аналізом і узагальненням відомостей, які містяться в первинному джерелі².

Теми доповідей студенти можуть вибрати у додатку Б до даного силабусу.

I. Загальні вимоги до документу
Загальні рекомендації

- Мова – державна.
- Стиль – науковий.

Вимоги до оформлення

Обсяг: 10-15 сторінок без списку використаних джерел і літератури.

- Формат сторінок – А 4.
- Шрифт та кегель – Times New Roman, 14.
- Міжрядковий інтервал – 1,5.
- Поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.
- Простий план.

Структура

Документ складається з таких частин:

- титульний аркуш (додаток Г 1);
- зміст (додаток Г 2);
- вступ;
- основна частина;
- висновок;
- список використаних джерел і літератури.

Титульний аркуш. При оформленні титульного аркуша враховується шаблон, наведений у додатку Г 1 до методичних рекомендацій.

Номер сторінки на титульному аркуші не ставиться.

Зміст містить перелік розділів, підрозділів і номери сторінок до них.

Вступ. Складається з постановки проблеми, обґрунтування її актуальності.

Основна частина. Перед тим, як приступити до написання основної частини, необхідно визначитися з назвами розділів і підрозділів – основні вимоги до реферату. В роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень,

---

¹ Кононенко В. О. Реферат // Українська бібліографічна енциклопедія. 23.06.2014. URL: <https://cutt.ly/3TrOpmR>

² Варенко В. М., Горбунова О. В. Референтна справа. URL: <https://cutt.ly/qTrIXN8>

унікати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології³.

Текст може супроводжуватися ілюстраціями, які допомагають розкрити мету й завдання.

Висновок. У висновку наводяться основні результати, отримані студентом особисто, стисло викладаються підсумки проведеного дослідження⁴ та надані відповідні обґрунтування та особистий погляд на обрану тему.

Список використаних джерел і літератури слід розмішувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку⁵.

Оформлюється список відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій: MLA (Modern Language Association) style; APA (American Psychological Association) style; Chicago/Turabian style; Harvard style; Vancouver style.

II. Загальні вимоги до оформлення текстової частини документа

Сторінки мають бути пронумеровані. Першою є титульна сторінка, але на ній номер сторінки не ставиться, поточну нумерацію розпочинають указувати зі сторінки «Зміст». Номер сторінки ставлять у правому верхньому куті сторінки без крапки.

Розділи

1. *Заголовки структурних частин* роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ», друкують великими літерами з вирівнюванням по центру сторінки.

Кожен із цих підрозділів розпочинається з нової сторінки. Переносити слова у заголовку та підкреслювати їх не дозволяється. Структурні частини роботи, такі як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. (Не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ»).

2. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу (за допомогою «нерозривного переносу» комбінацією клавіш «**Enter + Shift**»).

Підрозділи, пункти

1. *Заголовки підрозділів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу.

2. *Заголовки пунктів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з

³ Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 6.

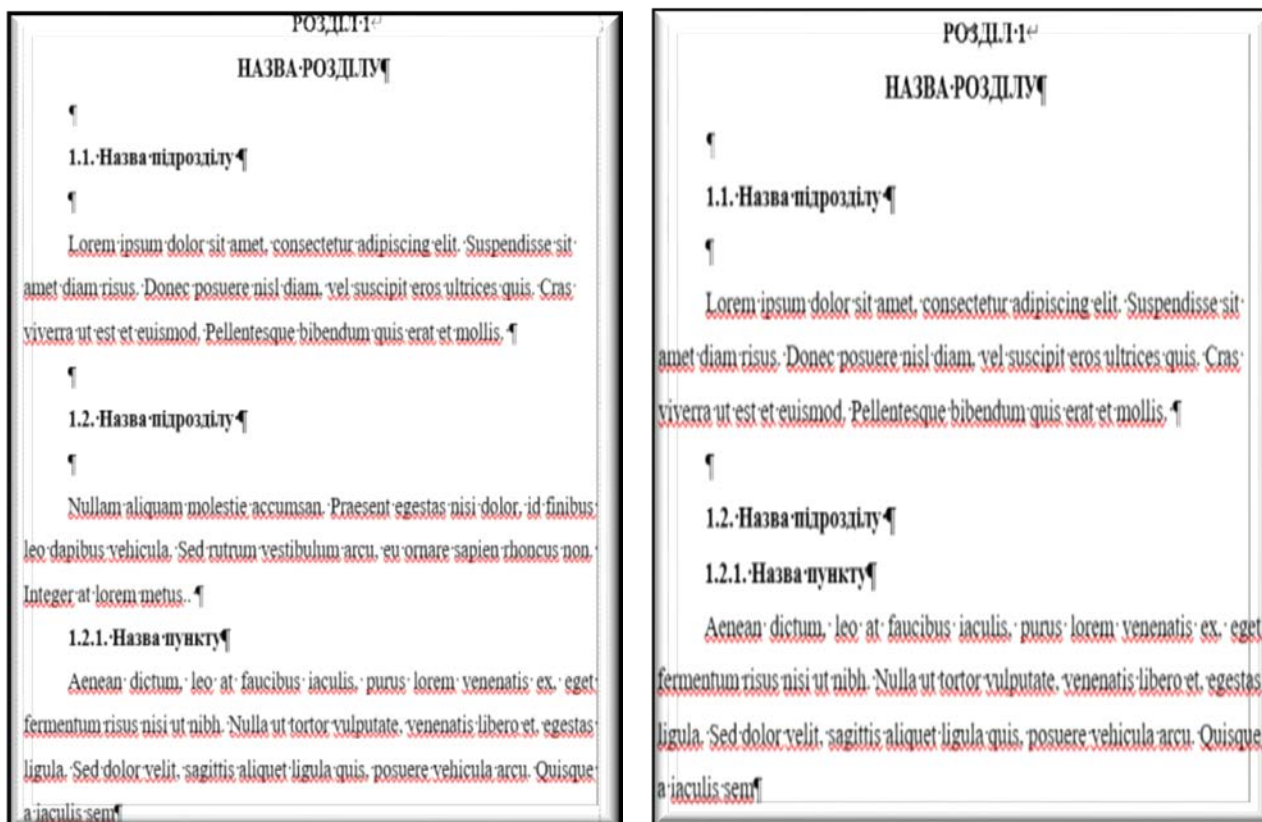
⁴ Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. С. 160.

⁵ Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 12.

абзацного відступу. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

3. Між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом слід робити додатковий міжрядковий інтервал.

Приклад

Ілюстрації

1. *Ілюстрації* позначають словом «Рисунок» і нумерують. Рисунок обов'язково розміщують одразу після абзацу, де про нього йдеться. Назву рисунка наводять знизу (по центру) або праворуч від рисунка.

2. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1⁶» або «...як це показано на рис. 3.1⁷».

3. Підпис рисунку за алгоритмом:

«Рисунок [ ]№ розділу[ ]№ по порядку рисунку[ ]-Назва рисунку»

(Приклад: Рисунок 1.3 -Контурна карта території України X ст.)

4. Між текстом і рисунком, а також між назвою рисунка й текстом після рисунка слід робити додатковий міжрядковий інтервал⁷.

Приклад:

⁶ Звернути увагу, що при переносі в тексті посилання на рисунок номер рисунку окремо не переноситься від слова «рис.».

⁷ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 50.

На рис. 1.3 наведено зразок оголошення в газеті про торгівлю домашніми тваринами.

Рисунок 1.3 – Зразок оголошення в газеті «Киевлянин» по торгівлю домашніми тваринами [3, с. 7]

На рис. 1.3 наведено зразок оголошення в газеті про торгівлю домашніми тваринами.

Рисунок 1.3 – Зразок оголошення в газеті «Киевлянин» по торгівлю домашніми тваринами [3, с. 7]

Наступний текст

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Цитата в тексті береться в дужки «”» або «»».

У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело робота не зараховується⁸.

Посилання в тексті роботи на джерела та цитати слід оформлювати відповідно до відповідно до чинного ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання або ж до одного з міжнародних стилів оформлення публікацій: MLA (Modern Language Association) style; APA (American Psychological Association) style; Chicago/Turabian style; Harvard style; Vancouver style.

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в

⁸ Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2007. № 6. С. 6.

тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3»⁹.

Посилання на цитату зазначається коротко у квадратних дужках номер джерела в списку літератури та вихідну сторінку цитати: «...[Текст цитати]....[10, с. 355]».

Додатки

Додатки (за наявності) оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Ілюстрації й таблиці, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: Рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); таблиця (А.1) – перша таблиця додатка А¹⁰.

---

⁹ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 50.

¹⁰ Мазур О. В. Основи наукових досліджень: Посібник для студентів філологічних спеціальностей. Вінниця, нова книга, 2013. С. 54.

Додаток Г 1

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА
(повна назва інституту/факультету)

кафедра ІСТОРІЇ
(повна назва кафедри)

ДОПОВІДЬ

з дисципліни

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ
ЄВРОПИ

спеціальність *Для всіх спеціальностей*

спеціалізація *Для всіх спеціалізацій*

На тему

XXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Виконав (-ла) студент (-ка) _1-го курсу
гр. **БС- з**
ПРИЗВИЩЕ Ім'я по батькові студента

*Засвідчую, що у роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань.*

Студент (-ка) _____
(підпис студента)

Київ – 20xx_р.

Додаток Г 2

Простий план зміст доповіді (реферату)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	
1.1.	4
РОЗДІЛ 2	5
2.1.	8
РОЗДІЛ 3	18
3.1.	
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТКИ	

Додаток Д

Зразок оформлення презентації

Не розміщуйте на слайді дослівно все, що ви маєте намір сказати словами. Великий текст дуже важко читати та майже неможливо запам'ятати.

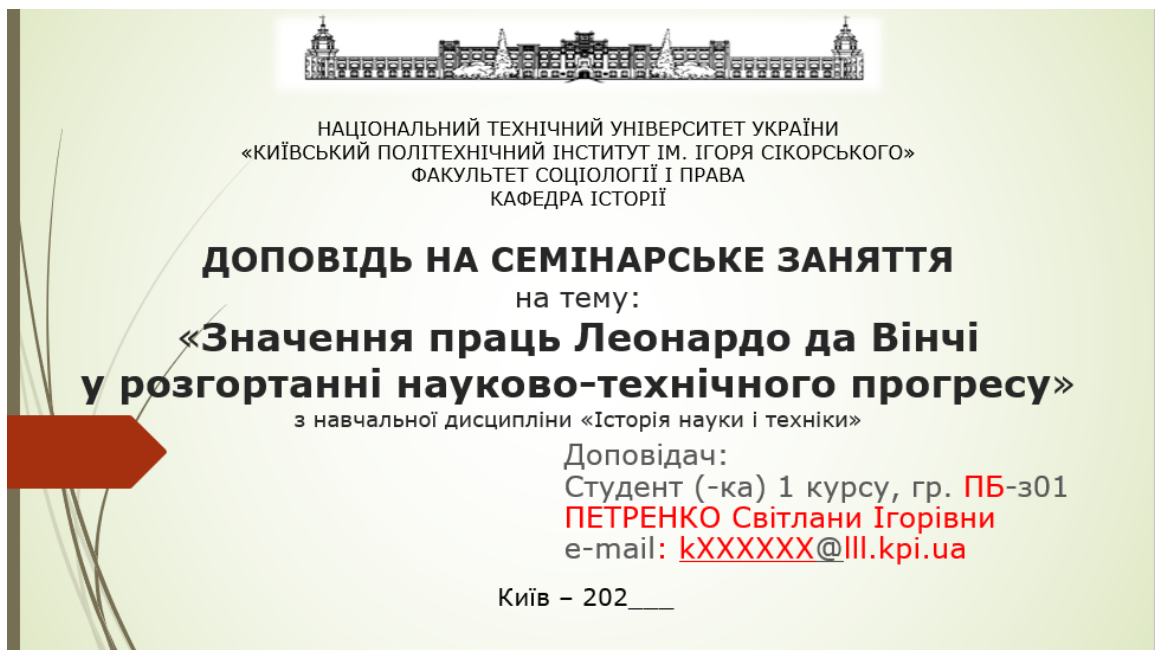
Не пишіть весь текст прописними літерами.

Рівномірно та раціонально використовуйте площу слайда.

Під час оформлення презентації краще використовувати такі шрифти: ArialGeorgiaTahomaVerdana.

Не слід використовувати виділення підкресленням, тому що в сприйнятті активних користувачів Інтернету підкреслення пов'язане з гіперпосиланням.

Титульний аркуш

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ

ДОПОВІДЬ НА СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ
на тему:
**«Значення праць Леонардо да Вінчі
у розгортанні науково-технічного прогресу»**
з навчальної дисципліни «Історія науки і техніки»

Доповідач:
Студент (-ка) 1 курсу, гр. ПБ-з01
ПЕТРЕНКО Світлани Ігорівни
e-mail: kXXXXXXX@iit.kpi.ua

Київ – 202__

Зміст презентації

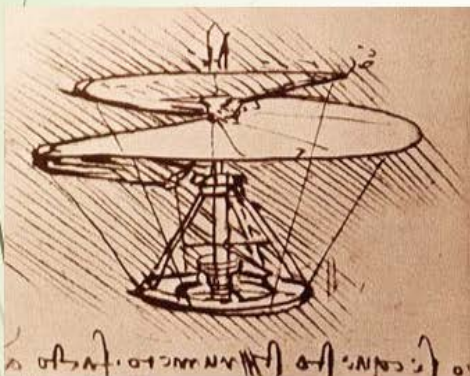
Зміст презентації	Вступ
	Біографія
	Научні ідеї
	Гідравліка
	Літальні апарати
	Інші винаходи Леонардо
	Висновки

Вступ

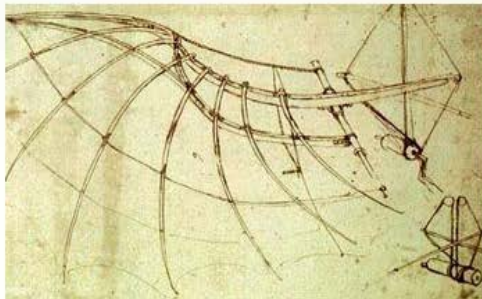

ЛІТАЛЬНІ АПАРАТИ

Однією з перших (і найвідоміших) замальовок на тему польоту людини є схема пристрою, яке в наш час прийнято вважати прототипом гвинтокрила.

Механізм польоту, - крило птаха. Леонардо да Вінчі був переконаний, що "людина, яка долає опір повітря за допомогою великих штучних крил, може піднятися в повітря.

Запис у проміжку між 1483 та 1486 роком. Такий пристрій отримав назву "парашут" (від грецького para - "проти" і французького "chute" - падіння).

ХТО ТАКІ МАСОНИ

Перші масонські ложі були засновані в Англії ще в 17 столітті, це було об'єднання мулярів, які займалися будівництвом храмів. Саме слово "муляр" є буквальним перекладом назви членів організації.

Висновки

Висновки

Дякую за увагу

Дякую за
увагу!

Контактні дані: